

kupovati. Sploh pa bo taka knjiga — kolikor stareja, toliko boljša — nadomestovala kmetu dobrega in skušenega prijatelja, ki mu bo krajsala večkrat dolgočasne ure in mu dostikrat kaj dobrega svetovala.

Pa ne samo kmetu je jako koristno zapisovanje stroškov in dohodkov svojih, tudi rokodelcem in drugim delavcem bi ono jako koristilo. Spoznali bi ob koncu leta, koliko so med letom zaslužili, in ko bi morebiti ne zapravljali, koliko bi si lahko prihranili za starost! To bi jih nagnilo k varčnosti, in marsikateri bi si tako opomogel, da bi si pozneje pridobil domače ognjišče ter bi se mu ne trebalo po svetu potikati s trebuhom za kruhom. Premislite si ta moj svét, dragi rokodelci, in ravnajte se po njem, pa boste videli že čez malo let, da vam bo veliko koristil.

* * *

Ne bom več našteval mnogih in raznih potreb ter koristij gospodarske knjige za kmeta, le toliko še rečem, kdor ima skrb in veselje do gospodarstva, imel bo v knjigi, ako si jo natančno piše in rabi, vsikdar dobrega svetovalca, kar je posebno mlajšim kmetom veliko vredno. Po jednej strani bo jih svarila pred razvadami, branila pred goljuhi in odkrivala vse rane gospodarstva, da se za časa popravijo; po drugi strani pa jih bo učila, kje in kako napredovati z dohodki, ter jih bogatila z izkušnjami.

Pohorski.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Konec.)

Druga božja pot v Trsat l. 1894. je bila zadnja njegova pot na zemlji. Kosar piše gospodu župniku¹⁾, ki je bil pripravljen, spremljati ga v morsko kopel Iko: »V Reki bi prenočila in se zjutraj peljala v Trsat, ker je nekaj časa bivala Nazareška ali Lavretanska Mati božja, in bi tako z božjo potjo pod varstvom Marije začela svoje zdravljenje«.

Prede se Kosar poda na pot, rešil je slednjo uradno pismo, tako, da ni niti enega ostal na dolgu. Tudi je uravnal vse svoje zasebne račune in jih izročil izvršitelju svoje oporoke, rekši: to je premoženje stolnega kapitola, to je moje, to je denar mojih služabnic, to je denar za tiste sv. maše, ki še jih nisem odslužil: da ne bo nobene zmote, če bi me ne bilo več nazaj. V četrtek (7. jun.) nam poštni vlak odpelje Kosarja na jug. Ravno osem dnij pozneje se vrača vlak, vozeč mrtvo truplo preblagega pokojnika.

O tem potovanju poroča nam spremljevalec: »Ko se vračava iz Trsata v Reko, vlije se grozna ploha, in menda je piš in dež rajnemu gospodu nekoliko škodoval. V Reki sva imela južino, in okoli dveh popoldne odlaziva na parobrodu proti Iki. Rajni gospod so bili na barki jako dobre volje; govorili so z raznimi ljudmi, zdaj hrvaški, zdaj nemški, zdaj laški. Ob petih prideva v Iko. Predstojnik duhovnega sanatorija (zdravilnice) naju je sprejel v vrtu, usmiljene sestre naju pozdravijo pri vratih, oba bila sva prav vesela. Rajni gospod so imeli dve sobi v prvem nadstropju«.

»V soboto sva se predpoludne oba v morju kopala. V vodi se je rajnemu spodrknilo in prišli so pod vodo. Ročno jih primem za roko, jih vzdignem ter prašam, kaj da je? — ne odgovorijo mi ničesar. V nedeljo (10. jun.) jih je mrazilo, in zavoljo tega se niso šli kopat. Pri obedu in pri večerji so bili prav dobre volje. Po večerji so se pa v vrtu sprehajali ter Mariji

vezali — zadnjokrat — rožni venec; Mati brezmadežna pa je v nebesih pripravljala venec svojemu zvestemu sinu. Predno pa so se k počitku podali, šli so rajni še v kapelico obiskat sv. Rešnjega Telesa. Kdo bi mislil, da jim bo nebeški Ženin tako brzo — prav opolnoči — vrnil obisk?«

»Drugo jutro bilo nam je sumljivo, da rajnega oš določeni uri ni bilo v kapelo, da bi služili sv. mašo. Ravno sedim pri zajutruku, ko mi pride usmiljena sestra pravit, da gospod prelat čisto trdi v postelji ležijo. Mislin si, jih je pač božjast prišla, kakor drugekrat. Ko pa stopim v izbo, sodil sem, da spijo; usta so zapreta, oči zatisnena in postelja lepo urejena, kakor bi zaspali brez vsacega smrtnege boja. Ko pa potipam roke, bile so mrzle; zopet jih potipam, a ostale so mrzle roke, ki so mi toliko dobrega storile. Zdravnik je sodil, da so rajni gospod umrli za kapjo in da so že okoli polnoči izdihnili svojo dušo.« —

Brzojavno poročilo o smrti prelata pretreslo je naša srea. Žalostne novice skoro ne moremo verjeti. Ko pa o naši britki zgubi ne moremo več dvomiti, skregali smo se z belo ženo, ki je ravnokar zbrisala smrtno koso, s katero je pokosila preblagega prelata. Nemila smrt, kaj si vendar storila! Zakaj je segla tvoja mrzla roka po tako dragem življenju? Zakaj si ugasnila luč, ki je v hiši božji tako svetlo gorela? Zakaj si pokosila cvetlico, ki je tako lepo dišala na slovenskem polju? Zakaj si ustavila bogoljubno srce, ki je tudi za drage brate bilo vsaki čas? Plakaj lavantinska škofija za svojim najboljšim delavcem v tvojem vinogradu! Razobesi slovenski narodni dom žalostno bandero, zrušil se ti je velikanski steber, in škoda je nepopisljiva!

Strašna smrt, če si hotela raniti veliko sre, nagodilo se ti je! Kakor tat utrgala si v hišo stolnega kapitola ter pobrala najdražji zaklad. Veliko smo zgubili, a mogočnega priprošnika v nebesih pridobili. Tolaži nas pa naša sv. vera, ki nam zatrjuje »da ljubezen nikoli ne mine«. Vezi ljubezni med nami smrt ni pretrgala, za to je pretopa njena kosa!

Dasiravno pa je prišel ženin opolnoči, vendar ni iznenadil duše modrega moža, nego našel jo je pripravljeno. To zlasti priča njegova oporoka od 10. junija 1889, ki se na čelu tako glasi: »Oskrbi svojo hišo, umri boš.«¹⁾ Mnoga znamenja vedno bolj pogosto ponavljajočih se nekdanjih boleznij me opominjajo, da število mojih dnij doteka ter mi nastaja dolžnost, po tem povelju božjega preroka oskrbeti svojo hišo, dokler sem pri čisti in zdravi pameti, kar tudi storiti hočem v naslednji lastnoročno pisani svoji oporoki«.

Živo obžalujemo, da raniki ni prejel sv. zakramenta za umirajoče, a od druge strani sigurno trdimo, da ni šel v večnost brez popotnice. Kolikokrat je v svojem življenju v zgovorni besedi priporočal ljudstvu in še zlasti tudi duhovnikom, raj pri vsakem sv. obhajilu napravijo dober namen, da njim bodi sv. obhajilo tudi popotnica, ako bi jih Bog utegnil naglo k sebi poklicati. Kosar je pa še dan pred svojo smrtjo maševal, in prav gotovo tudi sam ni storiti zamudil, kar je drugim priporočal storiti.

Pogreb prelata se je vršil 14. jun. izvanredno slovesno. Ob 11. uri dopoldne se je truplo pripeljalo skrbjo gospoda stolnega dekana²⁾, ki se je po mrliča potrudil v Iko, iz južnega kolodvora v stolnico. Popoldne ob treh so bile v stolni cerkvi mrtvaške molitve. Slovo so ganljivo govorili sami milostni knezoškof, ki so potem tudi vodili sprevod na mestno pokopališče.

Duhovnik po božji volji, vrli narodnjak, čisti značaj

¹⁾ IV. Kralj. 10, 1.

²⁾ Lovra Hrg.

— Bog ti daj večni mir in večna luč ti naj sveti! Na veselo svidenje nad zvezdami! —

Kanonik dr. Iv. Križanič.

Mili darovi, nabrani za prebivalce ljubljanske škofije, po potresu poškodovane. I. Dekanija Maribor na l. Dr. br. Maribor-stolnica fl. 8445, Maribor (cerkev sv. Alojzija) fl. 766, mariborski gg. bogoslovci fl. 1804, g. p. of. dr. Sedlaček v Mariboru fl. 5—, Maribor-predmestna fara fl. 3213, Sv. Peter pri Mariboru fl. 50—, Sv. Barbara blizu Vurberga fl. 550, Sv. Marijeta pri Pesnici fl. 30—, Selnica fl. 27—, Kamnica fl. 3350, Sv. Križ nad Mariborom fl. 13—. II. Dekanija Celje. Celje (mestna cerkev) fl. 7932, (nemška cerkev) 1776, (sv. Jožefa cerkev) fl. 50—, (mestni duhovniki) fl. 5287, Gotovlje fl. 750, Žalec fl. 32—, Galicija fl. 1005, Griže 26—, Sv. Peter v Savinski dol. 25—, Polzela 61—. III. Dekanija Kozje. Kozje fl. 5—, Sv. Peter pod Sv. gorami fl. 20—, Podsreda fl. 512, Podčetrtek fl. 2050, Sv. Vid pri Planini fl. 5—, Olimije fl. 7—, Dobje 5—, Pilstanj fl. 20—, Buče fl. 10—, Polje 1508, Zagorje fl. 550, Preborje 10—, Planina fl. 5—. IV. Dekanija Dravsko polje. Hoče fl. 2985, Cirkovci fl. 30—, Sv. Lovrenc na Drav. polju fl. 10—, Sv. Janž na Drav. polju 10—, Slivnica fl. 33—, Fram fl. 10—. V. Dekanija Braslovče. Braslovče fl. 50—, Vransko fl. 24—, Sv. Pavel v Savinjski dolini fl. 40—, Šmartin na Paki fl. 4251, Sv. Jurij pod Tabrom fl. 4152, Sv. Andraž nad Polzelo fl. 30—, Gomilsko fl. 750, Reka fl. 814. VI. Dekanija Konjice. Konjice (v cerkvi nabr.) fl. 5587, (po vaseh nabr.) 4417, (križevska družba za Vodice in Repnje) fl. 17—, Prihova fl. 16—, Čadram fl. 33—, Loče 45 fl., Sv. Kunigunda na Pohorju fl. 22—, Žice fl. 796, Skomarje fl. 588, Stranice fl. 12—, Kebej fl. 6—, Sv. Jernej fl. 25—. VII. Dekanija Velikane delja. Velikane delja fl. 2843, Ormož fl. 40—, Središče fl. 18—, Sv. Miklavž pri Ormožu fl. 2690, Svetinje fl. 1240, Sv. Tomaž pri Vel. Nedelji 21—, Sv. Bollenk na Kogu fl. 10—. VIII. Dekanija Jarenina. Jarenina fl. 5370, Sv. Jakob v Slov. gor. fl. 20—, Sv. Ilj v Slov. gor. fl. 3818, Svičina fl. 1604, Sv. Jurij pri Pesnici fl. 552, Spodnja Sv. Kungota fl. 8—. IX. Dekanija Sv. Lenart v Slov. gor. Sv. Lenart v Slov. gor. fl. 50—, Sv. Ropert v Slov. gor. fl. 26—, Sv. Trojica v Slov. gor. fl. 70—, Negova fl. 40—, Sv. Benedikt v Slov. gor. fl. 24—, Sv. Ana na Krembergu fl. 36—, Sv. Jurij v Slov. gor. fl. 31—, Sv. Bollenk v Slov. gor. fl. 28—, Marija Snežna na Velki fl. 1710. X. Dekanija Ljutomer. Ljutomer fl. 15—, Sv. Jurij na Ščavnici fl. 20—, Sv. Peter pri Radgoni fl. 40—, Sv. Križ pri Ljutomeru fl. 32—, Malane delja fl. 1337, Sv. Anton v Slov. gor. fl. 17—. XI. Dekanija Marenberg. Marenberg fl. 5—, Brezje fl. 12—, Muta fl. 550, Pernice fl. 2—, Sv. Ožbalt fl. 6—, Sv. Jernej v Radvanji fl. 150, Sobota fl. 5—, Remšnik fl. 15—. XII. Dekanija Maribor na d. Dr. br. Sv. Magdalena fl. 4750, Lembah fl. 24—, Ruše fl. 50—, Sv. Lovrenc v Puščavi fl. 2422, Sv. Marija v Puščavi fl. 30—.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Vez gorice.

(Dalje.)

Trsje v gorici pa povezuje: b) na kolje. Velike stroške in skrbi dela gospodarju kolje; vendar pa najlepša gorica ima žalosten obraz brez zadostnega kolja. Dober vinogradnik bi moral kolja imeti za eno leto naprej pri-

pravljenega, da se lepo posuši in da ga imaš drugo leto k redu pri kopi, ko ga najlože k trsu postaviš. Nekateri velijo na zimo iz gorice odnesti kolje, naj bi nepotrebno ne prhnelo v zemlji. Pa po naših mislih kolje najhujše trpi spomladi in jeseni v mokri zemlji ob deževju; ko je zemlja pa zmrznjena — po zimi pa ne. Trs tudi po zimi svojo podporo potrebuje, da ga sneg ali ljudje ne polomijo; zato gospodar trgavcem zapoveduj, da ti kolje, če treba, stavijo o trgatvi. Kolje iz gorice odnesti ali na kup v gorici naložiti bi le tačas kazalo, ako si jeseni rez opravil. Da bo kolje dalje trpežno, ga v ognju opali ali s tērom namoči; tako se ga mokrota manje prime, in bo trikrat trpežnejše, kakor sicer.

Tudi je treba, da si dobro in trpežno kolje oskrbiš. V sili rabijo vinogradniki na ubožnih krajih vrbovo kolje. Vrba je puhlo in slabo drevo, zato tudi vrhov kol ne more kaj prida biti. Rad se sloči, zlomi in hitro zagnije. Pa boljše nekaj, kakor nič; zato si vrbe pod gorico okoli zvirnečine nasadi ali za potokom, da boš vsaj za silo podpreti mogel svoj trsek, ki težko drži velike grozde. — Boljše je kolje iz neroda ali akacije (trna). Ta trn rad in bujno raste, ima precej trd les, ki ti vsako tretje leto daje dobro kolje. Ako imaš prostora, nasadi ga, pa ne blizu njive ali gorice, ker korenine daleč poženejo, iz njih pa novo steblo sredi gorice ali njive priraste, ter se tako močno zaplodi, da ga težko kdaj več izkriš popolnoma. Sicer pa je prav dobro drevo: bučelicam daje cvet dobro pašo, kolarjem pa les obilno denarja, in gospodinje tudi rade porabijo dišeče cvetje za okusno cvrtje.

Navadno rabimo kolje iz smreke, kalano ali žagano. Žagano pa se rado prelomi, če ga nekoliko močnejše hočeš v zemljo utrditi. Zato žaganega kolja radi ne kupujemo; tudi kalano ni vsako dobro ali trpežno; bolj ko je belo, slabejše je, ker ima malo smole in brz sprhni. Tako je kolje iz hojke. Boljše je kolje iz bora, ki se na svoji rudeči barvi hitro spozna; samo da ga pretanko kalajo, kakor bi ga hoteli za spalice porabiti. Ob Dravi na koroški železnici je mnogo koljarjev, ki kolje delajo in z njim barantajo ali tržijo. Nabašejo si splav ter se po Dravi premikajo mimo Maribora, Ptujja proti Završu in Bog vé, kam na tuško mejo. Ti plavičarji nam veliko dobroto učinijo, ko nam kolje pred nos pripeljejo; sicer se nam drago dozdeva po 9—12 gld., pa njihov trud in potroški še brz plačani niso. Po železnici pa je pošiljatev nekoliko dražja; ali pri velikem nakupu še le najcenja ali dober kup. Ako hočeš kolje imeti, obrni se do g. Martini v Marenbergu, g. Pahernika v Vuhredu, do g. J. Mecingerja v Vuzenici, do g. J. Pernata v Dravburgu, in mnogo drugih; oni ti bodo kolje poslali, če je treba v Ljutomer, Središče ali Brežice. Če si ob Dravi, vzami celi splav za 120 gld.; kar eno leto ne porabiš, si za drugo prihrani ali pa mejašu prodaj. Prakolje ali kratko in odprhnelo kolje pa naj viničar porabi, ker rado gori.

Močna podpora za z grozdem obložen trsek je nadalje tudi kol iz starega hrasta. Hrasti so nedaj bili kinč naših logov; mnogoteri ljudje so si to ime prisvojili za svoje rodovinsko ime ter so se zaradi svoje moči začeli imenovati in pisati: Hrastnik. Le po krivem so si Nemci za svojo odliko zbrali hrast, hrastov list in pa želod, kakor da bi le na Nemškem svinje gonili v žir. Slovenci razločujemo dve vrsti hrastja: pravi hrast (*quercus pedunculata* ali pa *qu. senili flora*) in pa cer (*quercus cerris*). Pravi hrast ima svojo prednost po sadu in lesu. Hrasta ne podiraj, dokler je zdrav. Ko pa mu drobovina začne gniti, mu pokaži sekuro, jezer zobov — žago, drugače ga še podrl ne boš. Če ga ne moreš prodati, naredi si kolja za svojo gorico, ki ti bo